N°. 197. 1857.

NEDERLANDSCHE STAATS-COURANT.

JE MAINTIENDRAI.

De prijs dezer Courant met het Bijblad is f 30 in het jaar; die van de Courant alleen f 20 en die van het Bijblad alleen f 15.

De prijs der advertentien is 25 cents voor den regel bij iedere plaatsing, buiten de zegelgelden en briefporten.

VRIJDAG 21 AUGUSTUS.

Bij deze Courant behoort een Bijvoegsel.

NEDERLANDEN.

(Staatsblad n°. 103.) *WET van den 13den Augustus 1857, op het Lager Onderwijs.*

WIJ WILLEM III, BIJ DE GRATIE GODS, KONING DER NEDERLANDEN, PRINS VAN ORANJE-NASSAU, GROOT-HERTOG VAN LUXEMBURG, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien, of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat art. 194 der Grondwet voorschrijft, dat de inrigting van het openbaar onderwijs, met eerbiediging van ieders godsdienstige begrippen, door de wet wordt geregeld; dat er overal in het Rijk van overheidswege voldoend openbaar lager onderwijs wordt gegeven, en dat het geven van onderwijs vrij is, behoudens het toezigt der overheid, en bovendien, voor zooveel het middelbaar en lager onderwijs betreft, behoudens het onderzoek naar de bekwaamheid en zedelijkheid des onderwijzers; het een en ander door de wet te regelen;

dat het noodzakelijk is, in afwachting der regeling van het middelbaar en hooger onderwijs, aan die bepalingen, voor zooveel het lager onderwijs betreft, gevolg te geven,

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

TITEL I.

ALGEMEENE BEPALINGEN.

Art. 1. Het lager onderwijs wordt onderscheiden in gewoon en meer uitgebreid onderwijs.

Het gewoon lager onderwijs omvat het onderwijs in:

a. het lezen,
b. het schrijven,
c. het rekenen,
d. de beginselen der vormleer,
e. die der Nederlandsche taal,
f. die der aardrijkskunde,
g. die der geschiedenis,
h. die der kennis van de natuur,
i. het zingen.

Tot het meer uitgebreid lager onderwijs wordt gerekend het onderwijs in:

k. de beginselen der kennis van de levende talen,
l. die der wiskunde,
m. die der landbouwkunde,
n. de gymnastiek,
o. het teekenen,
p. de handwerken voor meisjes.

Art. 2. Lager onderwijs wordt gegeven in scholen en in de woningen der ouders of voogden van de kinderen.

Het eerste, is school-, het laatste huisonderwijs.

Onderwijs aan de kinderen van ten hoogste drie gezinnen gezamenlijk wordt nog als huisonderwijs beschouwd.

Art. 3. De lagere scholen worden onderscheiden in openbare en bijzondere scholen.

Openbare scholen zijn die, opgerigt en onderhouden door de gemeenten, de provincien en het Rijk, afzonderlijk of gezamenlijk; de overige zijn bijzondere scholen.

Aan bijzondere scholen kan van wege de gemeente of de provincie subsidie worden verleend, onder zoodanige voorwaarden, als het gemeente- of provinciaal bestuur noodig acht.

De aldus gesubsidieerde scholen zijn toegankelijk voor alle kinderen, zonder onderscheid van godsdienstige gezindheid. Het 1ste en 2de lid van art. 32 zijn op die scholen toepasselijk.

Art. 4. Geen schoolonderwijs wordt gegeven in localen, die door den districts-schoolopziener verklaard zijn voor de gezondheid schadelijk te wezen of van onvoldoende ruimte voor het aantal schoolgaande kinderen.

Indien in zijne uitspraak niet wordt berust, beslissen Gedeputeerde Staten na een nieuw zelfstandig onderzoek.

Het komen in hooger beroep, zoo van de uitspraak van den schoolopziener als van die van Gedeputeerde Staten, geschiedt binnen veertien dagen, te rekenen van den dag, waarop de kennisgeving der uitspraak bij de belanghebbenden is ontvangen.

Tot het komen in hooger beroep zijn bevoegd allen, ten wier nadeele de uitspraak is uitgevallen, met name de ouders of voogden der schoolgaande kinderen, indien de schoolopziener in de uitspraak van Gedeputeerde Staten heeft berust.

In afwachting der eindbeslissing kan het onderwijs in het afgekeurde locaal worden voortgezet.

Art. 5. Het schoolonderwijs wordt gegeven door hoofd- en hulponderwijzers, hoofd- en hulponderwijzeressen, en kweekelingen, zoo mannelijke als vrouwelijke.

Kweekelingen zijn zij, die, den ouderdom nog niet bereikt hebbende waarop zij tot het examen als hulponderwijzer of als hulponderwijzeres kunnen worden toegelaten, bij het schoolonderwijs behulpzaam zijn.

Dien ouderdom bereikt hebbende, mogen zij als kweekelingen werkzaam blijven gedurende den tijd, die nog verloopen moet alvorens zij tot het examen kunnen worden toegelaten.

Indien kweekelingen het examen, vermeld in het 2de en 3de lid, met ongunstig gevolg hebben afgelegd, of om redenen, ter beoordeeling van den provincialen inspecteur, verhinderd zijn geweest, examen af te leggen, kunnen zij nog tot aan het eerstvolgend examen als kweekelingen werkzaam blijven.

Art. 6. Niemand mag lager onderwijs geven, die niet in het bezit is der bij deze wet gevorderde bewijzen van bekwaamheid en zedelijkheid.

Vreemdelingen behoeven bovendien Onze vergunning.

Art. 7. De bepalingen van het voorgaand artikel zijn niet toepasselijk op:

a. de kweekelingen, voor zooveel betreft het onderwijs in de school, waarin zij werkzaam zijn;

b. hen, die uitsluitend aan de kinderen van *één* gezin lager onderwijs geven;

c. hen, die van het geven van lager onderwijs geen beroep maken de en zich zonder geldelijke belooning daartoe bereid verklarende, van Ons vergunning hebben verkregen tot het geven van zoodanig onderwijs;

d. de candidaten en doctoren in de letteren en in de wis- en natuurkunde, voor zooveel zij door hunne academische graden bevoegd zijn onderwijs te geven in een of eenige der vakken vermeld in art. 1.

Art. 8. Die lager onderwijs geeft, zonder daartoe bevoegd te zijn of in strijd met het 1ste lid van art. 4, wordt voor de eerste maal gestraft met eene boete van vijf en twintig tot vijftig gulden, voor de tweede maal met eene boete van vijftig tot honderd gulden en gevangenisstraf van acht tot veertien dagen, te zamen of afzonderlijk, en vervolgens telkens met gevangenisstraf van eene maand tot een jaar.

Op hem, die buiten de grenzen zijner bevoegdheid lager onderwijs geeft, is de helft dezer straffen van toepassing. Hiervan zijn uitgezonderd de hulponderwijzers, tijdelijk aan het hoofd eener school geplaatst, mits de tijdelijke waarneming niet langer dan zes maanden dure.

Artikel 463 van het Wetboek van Strafregt en artikel 20 der wet van den 29sten Junij 1854 (*Staatsblad* n°. 102) zijn ten deze toepasselijk.

Art. 9. Bij elke veroordeeling tot boete wordt tevens door den regter bepaald, dat, indien de veroordeelde twee maanden na daartoe te zijn aangemaand in gebreke blijft de boete of geregtskosten te voldoen, de opgelegde straf zal worden vervangen door gevangenisstraf van ten hoogste veertien dagen, indien meer dan vijftig gulden, en ten hoogste zeven dagen, indien niet meer dan vijftig gulden aan boete is opgelegd.

Art. 10. Behalve in de gevallen hierna vermeld, vervalt de bevoegdheid tot het geven van lager onderwijs voor hem, die bij eindvonnis is veroordeeld:

a. wegens misdaad;

b. wegens diefstal, opligting, meineed, misbruik van vertrouwen of aantasting der zeden.

Art. 11. Die de bevoegdheid tot het geven van lager onderwijs verloren heeft, kan haar niet terugkrijgen.

In de gevallen, bedoeld bij art. 22, 7de lid, en art. 39 kan zij door Ons worden teruggegeven.

Art. 12. Tot opleiding van onderwijzers zijn er ten minste twee rijkskweekscholen en worden van rijkswege aan enkele der meest voortreffelijke lagere scholen normaallessen verbonden.

De opleiding van onderwijzers en onderwijzeressen op de lagere scholen wordt zooveel mogelijk van rijkswege bevorderd.

Art. 13. Van elk besluit, krachtens deze wet door Gedeputeerde Staten genomen, kan bij Ons in beroep worden gekomen.

Art. 14. De bepalingen dezer wet omtrent de onderwijzers zijn insgelijks op de onderwijzeressen van toepassing, voor zooverre zij voor deze geene uitzonderingen behelst.

Art. 15. Deze wet is niet toepasselijk:

a. op hen, die uitsluitend onderwijs geven in een der vakken vermeld onder *i*, *n*, *o* en *p* van art. 1 en op de daarvoor bestemde scholen;

b. op militaire onderwijzers en het onderwijs door hen gegeven aan militairen.

TITEL II.

VAN HET OPENBAAR ONDERWIJS.

§ 1. *Van de scholen.*

Art. 16. In elke gemeente wordt lager onderwijs gegeven in een

voor de bevolking en de behoefte voldoend getal scholen, toegankelijk voor alle kinderen, zonder onderscheid van godsdienstige gezindheid.

Het onderwijs omvat ten minste de vakken, vermeld onder *a—i* van art. 1. Waar behoefte aan uitbreiding bestaat en deze mogelijk is, worden een, meer of alle vakken, onder *k—p* van art. 1 vermeld, in het onderwijs opgenomen.

Twee of meer naburige gemeenten kunnen, met inachtneming van art. 121 der wet van den 29sten Junij 1851 (*Staatsblad* n°. 85), zich vereenigen tot het oprigten en in stand houden van gemeenschappelijke scholen.

Art. 17. De gemeenteraad bepaalt het getal der scholen. Zijn besluit wordt aan Gedeputeerde Staten medegedeeld.

Zoo Gedeputeerde Staten het getal onvoldoende achten, bevelen zij vermeerdering.

Indien het Ons onvoldoende voorkomt, kan vermeerdering door Ons worden bevolen.

De uitbreiding van het onderwijs, bij het 2de lid van het voorgaand artikel bedoeld, wordt op dezelfde wijze vastgesteld.

§ 2. *Van de onderwijzers.*

Art. 18. Wanneer het getal der leerlingen op eene school meer dan zeventig bedraagt, wordt de hoofdonderwijzer bijgestaan door een kweekeling, meer dan honderd door een hulponderwijzer, meer dan honderd vijftig door een hulponderwijzer en een kweekeling. Boven dit getal wordt hij telkens voor vijftig leerlingen door een kweekeling, en voor honderd leerlingen door een hulponderwijzer bijgestaan.

Art. 19. Aan elken hoofdonderwijzer wordt, behalve vrije woning, zoo mogelijk met een tuin, eene jaarwedde toegelegd.

Ingeval hem geene vrije woning kan verschaft worden, ontvangt hij eene billijke vergoeding voor huishuur.

Bij verschil tusschen den gemeenteraad en den onderwijzer omtrent het bedrag dier vergoeding beslissen Gedeputeerde Staten.

Ten behoeve van elken kweekeling, bedoeld in het voorgaand artikel, wordt den hoofdonderwijzer eene jaarlijksche toelage verleend.

Aan elken hulponderwijzer wordt eene jaarwedde toegelegd.

De jaarwedden en toelagen worden door den gemeenteraad onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten bepaald.

Voor een hoofdonderwijzer is het bedrag der jaarwedde ten minste f 400, voor een hulponderwijzer ten minste f 200. Het bedrag der toelage is ten minste f 25.

Art. 20. In gemeenten waarin, wegens de uitgebreidheid van haar grondgebied bij verspreide bevolking, een grooter aantal scholen vereischt wordt dan anders noodig zou zijn, kan, onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten, aan het hoofd van eene of eenige dier scholen een hoofd- of hulponderwijzer geplaatst worden, wiens jaarwedde ten minste f 200 bedraagt.

Art. 21. Om als hoofd- of hulponderwijzer benoemd te kunnen worden, wordt vereischt het bezit:

a. eener acte van bekwaamheid tot het geven van schoolonderwijs;

b. van een getuigschrift van goed zedelijk gedrag, afgegeven door het dagelijksch bestuur der gemeente of gemeenten, waar de bezitter gedurende de twee laatste jaren heeft gewoond.

Art. 22. De hoofdonderwijzers worden benoemd door den gemeenteraad uit eene voordragt van minstens drie en hoogstens zes personen, opgemaakt door burgemeester en wethouders, in overleg met den districts-schoolopziener, na een vergelijkend examen, door hem of onder zijn opzigt afgenomen ten overstaan van burgemeester en wethouders of van afgevaardigden uit hun midden, en van de plaatselijke schoolcommissie of van afgevaardigden uit die commissie. De leden van den raad worden tot het bijwonen van dit examen uitgenoodigd.

De hulponderwijzers worden benoemd door den gemeenteraad, uit eene voordragt van drie personen, opgemaakt door burgemeester en wethouders in overleg met den hoofdonderwijzer en den districts-schoolopziener.

De hoofd- en hulponderwijzers kunnen door burgemeester en wethouders, den schoolopziener gehoord, worden geschorst. Burgemeester en wethouders geven zoo spoedig mogelijk rekenschap van hun besluit aan den raad.

De hoofd- en hulponderwijzers worden ontslagen door den gemeenteraad, op voordragt van burgemeester en wethouders en den districts-schoolopziener. Ontslag op eigen verzoek geschiedt regtstreeks door den raad.

Is schorsing of ontslag, naar inzien der plaatselijke schoolcommissie of van den districts-schoolopziener, noodig en de gemeenteraad nalatig of weigerachtig daartoe over te gaan, dan kan de schorsing of het ontslag door Gedeputeerde Staten geschieden.

Schorsing geschiedt uiterlijk voor drie maanden en met behoud of met gedeeltelijk of geheel verlies der bezoldiging gedurende het buiten dienst blijven.

Die ontslagen zijn ter zake van een ergerlijk levensgedrag of het verspreiden van leeringen, strijdig met de goede zeden of aansporende tot ongehoorzaamheid aan de wetten des lands, kunnen door Gedeputeerde Staten worden verklaard hunne bevoegdheid tot het geven van onderwijs verloren te hebben.

Het benoemen en ontslaan der kweekelingen geschiedt door den hoofdonderwijzer, onder goedkeuring van den districts-schoolopziener.

In geval van schorsing, ontslag of ontstentenis van den hoofd- of hulponderwijzer, wordt door burgemeester en wethouders, in overleg wat den hoofdonderwijzer betreft met den districts-schoolopziener, wat den hulponderwijzer aangaat met den hoofdonderwijzer, in de tijdelijke waarneming der opengevallen plaats voorzien. Die van hoofdonderwijzer moet uiterlijk binnen zes maanden na het openvallen zijn vervuld.

Art. 23. Het schoolonderwijs wordt, onder het aanleeren van gepaste en nuttige kundigheden, dienstbaar gemaakt aan de ontwikkeling van de verstandelijke vermogens der kinderen en aan hunne opleiding tot alle Christelijke en maatschappelijke deugden.

De onderwijzer onthoudt zich van iets te leeren, te doen of toe te laten, wat strijdig is met den eerbied, verschuldigd aan de godsdienstige begrippen van andersdenkenden.

Het geven van onderwijs in de godsdienst wordt overgelaten aan de kerkgenootschappen. Hiervoor kunnen de schoollocalen buiten de schooluren ten behoeve van de leerlingen, die er ter school gaan, beschikbaar worden gesteld.

Art. 24. De hoofd- en hulponderwijzers bekleeden geene ambten of bedieningen dan met goedkeuring van Gedeputeerde Staten, die vooraf burgemeester en wethouders, en in gemeenten van 3000 zielen en daarboven de plaatselijke schoolcommissie, in de overige gemeenten den districts-schoolopziener hooren.

Zij drijven geen handel, doen geen nering noch oefenen eenig beroep uit; dit verbod is mede toepasselijk op de leden van het gezin der hoofd- en hulponderwijzers, voor zooverre het verbodene ten huize van dezen zou geschieden.

Art. 25. Aan hoofd- en hulponderwijzers wordt in de volgende gevallen en onder de daarbij gestelde voorwaarden pensioen ten laste van den Staat verleend.

Art. 26. Regt op pensioen wordt, na bekomen eervol ontslag, verkregen op bereikten vijf-en-zestigjarigen leeftijd en veertigjarigen diensttijd.

Insgelijks kan pensioen worden verleend aan hen, die, na tienjarigen diensttijd, uit hoofde van ziels- of ligchaamsgebreken voor de waarneming hunner betrekking ongeschikt zijn en op dien grond eervol ontslag hebben bekomen. Die ongeschiktheid wordt aangenomen op de verklaring van den districts-schoolopziener en van Gedeputeerde Staten.

Bij de berekening van het pensioen komen alleen in aanmerking diensten, onder deze wet als hoofd- of hulponderwijzer, en, vóór dien tijd, als onderwijzer aan eene openbare school, ten behoeve van het lager onderwijs bewezen.

Voor hem, die niet eervol wordt ontslagen, gaat aanspraak op pensioen verloren.

Art. 27. Het pensioen beloopt voor elk jaar dienst een zestigste deel van de jaarwedde, die over de laatste twaalf maanden, het eervol ontslag voorafgegaan, heeft gediend tot grondslag van de betaling der bijdrage, bij art. 28 bepaald, doch mag nimmer het twee derde gedeelte dier jaarwedde te boven gaan.

Art. 28. Als bijdrage voor pensioen wordt door de hoofd- en hulponderwijzers, te rekenen van het tijdstip waarop deze wet in werking treedt, jaarlijks betaald twee ten honderd van de jaarwedde aan hunne betrekking verbonden. Die bijdrage komt ten voordeele van den Staat en wordt door de zorg der gemeentebesturen geïnd en aan 's Rijks schatkist verantwoord.

Art. 29. Door de gemeenten, uit welke, krachtens deze wet, hoofd- of hulponderwijzers worden gepensioneerd, wordt aan den Staat een derde gedeelte van het bedrag van het pensioen vergoed.

Art. 30. De bepalingen van de artt. 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 37, 40 en 41 der wet van den 9den Mei 1846 (*Staatsblad* n°. 24), zoo als die bij de wet van den 3den Mei 1851 (*Staatsblad* n°. 49) zijn gewijzigd, zijn op de pensioenen der hoofd- en hulponderwijzers toepasselijk.

§ 3. *Van de kosten van het onderwijs.*

Art. 31. Elke gemeente voorziet in de kosten van haar lager onderwijs, voor zooverre die niet komen ten laste van anderen, of op andere wijze worden gevonden.

Art. 32. Die kosten zijn:

a. de jaarwedde der hoofd- en hulponderwijzers;

b. de toelagen ten behoeve der kweekelingen;

c. de kosten van het oprigten en in stand houden of het huren der schoolgebouwen;

d. die van het aanschaffen en onderhouden der schoolmeubelen en der schoolboeken en schoolbehoeften der leerlingen;

e. die van licht en brand, benoodigd voor de schoollocalen;

f. die van het oprigten en in stand houden of het huren der onderwijzerswoningen;

g. de vergoeding aan de hoofdonderwijzers voor het gemis van vrije woning;

h. de bijdrage der gemeente tot het pensioen der onderwijzers;

i. de kosten der plaatselijke schoolcommissie.

Art. 33. Ter tegemoetkoming in deze kosten kan eene bijdrage voor ieder schoolgaand kind worden geheven.

Bedeelden en zij, die, schoon niet bedeeld, onvermogend zijn schoolgeld te betalen, worden niet aan de heffing onderworpen.

Het gemeentebestuur bevordert zooveel mogelijk het schoolgaan der kinderen van bedeelden en onvermogenden.

Art. 34. Het invoeren, wijzigen of afschaffen van schoolgeld geschiedt met inachtneming van de artt. 232—236 der wet van den 29sten Junij 1851 (*Staatsblad* n°. 85).

De invordering wordt geregeld door eene plaatselijke verordening, overeenkomstig de bepalingen van de artt. 258—262 dier wet.

Art. 35. Voor de kinderen van dezelfde klasse eener school is het schoolgeld gelijk.

Voor twee of meer kinderen uit één gezin, gelijktijdig ter school gaande, kan het bedrag lager worden gesteld.

Art. 36. Indien Wij, na onderzoek door Gedeputeerde Staten en de Provinciale Staten gehoord, oordeelen dat eene gemeente door de uitgaven, tot eene behoorlijke inrigting van haar lager onderwijs vereischt, te zwaar zou worden gedrukt, wordt hetgeen ten laste der gemeente zal blijven door Ons bepaald en in het overige door de provincie en het Rijk, elk voor de helft, voorzien.

TITEL III.

VAN HET BIJZONDER ONDERWIJS.

Art. 37. Tot het geven van bijzonder schoolonderwijs of van huisonderwijs wordt vereischt het bezit:

a. eener acte van bekwaamheid;

b. van gelijk getuigschrift als in art. 21, lit. *b*, is vermeld;

c. van een bewijs, dat beide deze stukken door burgemeester en wethouders der gemeente, waar het onderwijs zal gegeven worden, zijn gezien en in orde bevonden.

Art. 38. Omtrent de afgifte van het bewijs, vermeld bij lit. *c* van art. 37, wordt, uiterlijk binnen vier weken, te rekenen van den dag waarop de aanvrage daartoe geschied is, door burgemeester en wethouders beslist.

Van die beslissing, of wanneer binnen dien termijn de beslissing aan de belanghebbenden niet is kenbaar gemaakt, wordt beroep toegelaten op Gedeputeerde Staten.

Na afwijzing door Gedeputeerde Staten, of indien binnen den tijd van zes weken hunne beschikking aan de belanghebbenden niet is kenbaar gemaakt, kan bij Ons in beroep worden gekomen.

Art. 39. De onderwijzers, die bij het geven van bijzonder schoolonderwijs of van huisonderwijs, leeringen verspreiden, strijdig met de goede zeden of aansporende tot ongehoorzaamheid aan de wetten des lands, kunnen, op voordragt van burgemeester en wethouders, van de

plaatselijke schoolcommissie of van den districts-schoolopziener, door Gedeputeerde Staten worden verklaard hunne bevoegdheid tot het geven van onderwijs verloren te hebben.

Deze bepaling is ook van toepassing op de onderwijzers, die zich aan een ergerlijk levensgedrag schuldig maken.

TITEL IV.

VAN DE ACTEN VAN BEKWAAMHEID TOT HET GEVEN VAN ONDERWIJS.

Art. 40. De acten van bekwaamheid tot het geven van school- en van huisonderwijs worden verkregen door het afleggen van examens.

Art. 41. Hiertoe wordt twee malen 's jaars in elke provincie de gelegenheid aangeboden door eene commissie, zamengesteld uit den inspecteur en vier schoolopzieners.

Die commissie houdt hare zittingen in de hoofdplaats der provincie. Zij is bevoegd zich door deskundigen te doen bijstaan.

De aanwijzing der schoolopzieners en de bepaling van den tijd, waarop de commissien vergaderen, geschiedt door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

De examens worden in het openbaar gehouden, met uitzondering van die der onderwijzeressen.

Art. 42. De tijd, gedurende welken de examens worden gehouden, wordt bij openbare aankondiging ter algemeene kennis gebragt.

Die een examen wenscht af te leggen, meldt zich tijdig aan bij den schoolopziener van het district, waarin hij woont, of, van buiten 's lands komende, voornemens is zich te vestigen, met opgave van de acte, die hij verlangt.

Hij legt daarbij over een of meer getuigschriften van zijn goed zedelijk gedrag en zijne geboorte-acte.

De dag en plaats van het examen worden hem door den schoolopziener bekend gemaakt.

Hij legt het examen af in de provincie, waar hij woont, of, van buiten 's lands komende, voornemens is zich te vestigen.

Art. 43. Om tot het examen te worden toegelaten, moet de gevorderde ouderdom zijn bereikt.

Deze is bepaald voor de huisonderwijzers, huisonderwijzeressen, hulponderwijzers en hulponderwijzeressen op 18 jaren, voor de hoofdonderwijzers en hoofdonderwijzeressen op 23 jaren.

Art. 44. Voor het examen ter verkrijging eener acte van bekwaamheid als hulponderwijzeres en als hulponderwijzer wordt gevorderd:

goed lezen en schrijven;

voldoende kennis der zinsontleding, der spelregels en eerste gronden der Nederlandsche taal;

vaardigheid om zich, zoowel mondeling als schriftelijk, juist en gemakkelijk uit te drukken;

beginselen van de vormleer;

rekenen, zoowel met geheele getallen als gewone en tiendeelige breuken, toegepast op munten, maten en gewigten; — als hulponderwijzer daarenboven de leer der evenredigheden;

aardrijkskunde en geschiedenis;

beginselen van de kennis der natuur;

theorie van het zingen;

beginselen van onderwijs en opvoeding.

Art. 45. Voor het examen ter verkrijging eener acte van bekwaamheid als hoofdonderwijzeres wordt gelijke kennis als van den hulponderwijzer gevorderd, maar grondiger en met toepassing op hare bestemming als hoofdonderwijzeres.

Art. 46. Voor het examen ter verkrijging eener acte van bekwaamheid als hoofdonderwijzer wordt gelijke kennis als van den hulponderwijzer gevorderd, doch grondiger, meer omvattend en ontwikkeld.

Art. 47. Zij, die eene der acten verlangen of reeds verkregen hebben, in de drie voorgaande artikelen genoemd, worden, op hun verzoek, daarenboven onderworpen aan een examen in een of meer der vakken, vermeld onder *k—p* van art. 1.

Art. 48. Het examen ter verkrijging eener acte van bekwaamheid als huisonderwijzer of huisonderwijzeres loopt over een of meer der vakken, vermeld in art. 1.

Daarbij wordt althans gelijke kennis als van den hulponderwijzer gevorderd.

Art. 49. Wanneer het examen naar genoegen der commissie is afgelegd, wordt door haar aan den geëxamineerde de verlangde acte uitgereikt.

Op de acte van bekwaamheid tot het geven van schoolonderwijs worden tevens het vak of de vakken van het meer uitgebreid lager onderwijs aangeteekend, waarin met gunstig gevolg examen is afgelegd.

Insgelijks worden op de acten van bekwaamheid tot het geven van huisonderwijs de verdere vakken van het lager onderwijs aangeteekend, waarin met gunstig gevolg examen is afgelegd.

Art. 50. De acte van bekwaamheid wordt uitgereikt tegen betaling van:

tien gulden voor die van hoofdonderwijzer en die van hoofdonderwijzeres;

vijf gulden voor die van hulponderwijzer en die van hulponderwijzeres;

vijf gulden voor die van huisonderwijzer en die van huisonderwijzeres in meer dan één vak;

drie gulden voor die van huisonderwijzer en die van huisonderwijzeres in één vak.

Voor de eerste aanteekening op de acte voor het schoolonderwijs wordt betaald drie gulden en op die voor het huisonderwijs in één vak twee gulden. De eerste aanteekening op de acte voor het huisonderwijs in meer dan één vak en alle verdere aanteekeningen in het algemeen geschieden kosteloos.

Deze gelden strekken ter voldoening der kosten van de vergaderingen der commissien, daaronder begrepen de schadeloosstelling der deskundigen. Het overschietende wordt in 's Rijks schatkist gestort.

Art. 51. De acten van bekwaamheid gelden voor het geheele Rijk. Die voor het schoolonderwijs ook voor het huisonderwijs. Die voor het huisonderwijs geven tevens de bevoegdheid om in eene school onderrigt te geven in een of meer der vakken, vermeld onder *b*, *c* en *i—p* van art. 1.

De acten van bekwaamheid als hoofdonderwijzer en als hoofdonderwijzeres geven ook het regt om als hulponderwijzer en als hulponderwijzeres werkzaam te zijn.

Behalve in de gevallen voorzien bij art. 20, kan de acte van hulponderwijzer, onder de voorwaarden door Ons te bepalen, regt geven om aan het hoofd eener openbare school te staan.

TITEL V.

VAN HET TOEZIGT OP HET ONDERWIJS.

Art. 52. Met het toezigt op het onderwijs zijn, onder het opper-toezigt van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, belast:

a. plaatselijke schoolcommissien;

b. districts-schoolopzieners;

c. provinciale inspecteurs.

Art. 53. In elke gemeente is eene plaatselijke schoolcommissie.

In gemeenten, die zich ingevolge het 3de lid van art. 16 vereenigd hebben tot het oprigten en in stand houden van gemeenschappelijke scholen, is eene gemeenschappelijke commissie.

Art. 54. In gemeenten beneden de 3000 zielen zijn de werkzaamheden der plaatselijke schoolcommissie opgedragen aan burgemeester en wethouders.

In de overige gemeenten worden die commissien door den gemeenteraad benoemd.

Het lidmaatschap dezer commissien is vereenigbaar met dat van dien raad.

Art. 55. Elke provincie wordt door Ons in schooldistricten verdeeld.

Elk district staat onder het toezigt van een schoolopziener.

In geval van overlijden, ziekte of afwezigheid van den schoolopziener, kan in de waarneming zijner betrekking door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken worden voorzien.

Art. 56. De schoolopzieners worden door Ons benoemd voor den tijd van zes jaren.

De aftredenden zijn weder benoembaar.

Zij kunnen ten allen tijde door Ons worden ontslagen.

Art. 57. De schoolopzieners genieten uit 's Rijks kas eene som bij abonnement, als vergoeding voor hunne reis- en verblijfkosten.

Art. 58. In elke provincie is een inspecteur.

De inspecteurs worden door Ons benoemd. Zij kunnen ten allen tijde door Ons worden ontslagen.

Zij genieten uit 's Rijks kas eene jaarwedde en vergoeding voor reis- en verblijfkosten.

Art. 59. De inspecteurs worden eenmaal 's jaars door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken bijeengeroepen, ten einde onder zijne leiding de algemeene belangen van het lager onderwijs te overwegen en te bevorderen.

Art. 60. De inspecteurs bekleeden geene ambten of bedieningen zonder Onze toestemming.

Art. 61. De leden der plaatselijke schoolcommissien, de schoolopzieners en de inspecteurs leggen, bij de aanvaarding hunner betrekking, den eed of de belofte af, dat zij haar naar behooren en getrouw zullen waarnemen.

De eedsaflegging of belofte geschiedt door de leden der plaatselijke schoolcommissien in gemeenten van 3000 zielen en daarboven in handen van den burgemeester, in de overige gemeenten in handen van den regter van het kanton waarin zij wonen, door de schoolopzieners in handen van Onzen Commissaris in de provincie, door de inspecteurs in handen van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

Art. 62. De leden der plaatselijke schoolcommissien, de schoolopzieners en de inspecteurs zijn bevoegd van de overtredingen dezer wet en der verdere verordeningen op het lager onderwijs proces-verbaal op te maken.

Art. 63. Alle scholen, waar lager onderwijs wordt gegeven, zoo openbare als bijzondere, zijn steeds toegankelijk voor de leden der plaatselijke schoolcommissie van de gemeente, voor den schoolopziener van het district en voor den inspecteur der provincie.

De onderwijzers zijn gehouden hun de verlangde inlichtingen te geven omtrent de school en het onderwijs.

Weigering in dezen wordt gestraft met eene boete van vijf en twintig gulden of gevangenisstraf van drie dagen, en bij herhaling telkens met beide straffen te zamen.

Artikel 463 van het Wetboek van Strafregt en artikel 20 der wet van den 29sten Junij 1854 (*Staatsblad* n°. 102) zijn ten deze toepasselijk.

Art. 64. De plaatselijke schoolcommissien houden een nauwkeurig toezigt op alle scholen in de gemeente waar lager onderwijs gegeven wordt; bezoeken die ten minste twee malen 's jaars, hetzij gezamenlijk, hetzij door commissien uit haar midden; zorgen dat de verordeningen op het lager onderwijs stipt nagekomen worden; houden aanteekening van het onderwijzend personeel, van het getal leerlingen en van den staat van het onderwijs; doen jaarlijks vóór den 1sten Maart aan den gemeenteraad een beredeneerd verslag van den toestand van het onderwijs in de gemeente, en zenden daarvan afschrift aan den districts-schoolopziener; deelen dezen de belangrijke veranderingen mede, die het schoolwezen heeft ondergaan; geven hem en den provincialen inspecteur alle inlichtingen die zij verlangen; verleenen den onderwijzers, die hare voorlichting, hulp of medewerking vragen, bijstand, en beijveren zich den bloei van het onderwijs naar vermogen te behartigen.

Art. 65. De schoolopzieners zorgen voortdurend bekend te blijven met den toestand van het schoolwezen in hun district; bezoeken ten minste twee malen 's jaars alle scholen in hetzelve waar lager onderwijs wordt gegeven en houden van dat schoolbezoek nauwkeurig aanteekening; zorgen dat de verordeningen op het lager onderwijs stipt nagekomen worden; treden in overleg met de plaatselijke schoolcommissien en de gemeentebesturen; doen zoowel aan deze, als aan den provincialen inspecteur de voorstellen, die zij in het belang van het onderwijs achten; geven dien inspecteur kennis van al hetgeen hun bij het schoolbezoek belangrijk is voorgekomen en verstrekken hem alle inlichtingen, die hij verlangt; doen jaarlijks vóór den 1sten Mei een beredeneerd verslag van den toestand van het onderwijs in hun district aan den inspecteur en zenden daarvan afschrift aan Gedeputeerde Staten der provincie; behartigen de belangen der onderwijzers, bevorderen hunne bijeenkomsten en wonen die, zooveel mogelijk, bij.

Art. 66. De schoolopzieners hebben toegang tot de vergaderingen van alle plaatselijke schoolcommissien in hun district en brengen daarin eene raadgevende stem uit.

Art. 67. De inspecteurs trachten, zoo door schoolbezoek als door mondeling en schriftelijk overleg met de districts-schoolopzieners, plaatselijke schoolcommissien en gemeentebesturen, de verbetering en den bloei van het schoolwezen te bevorderen; zij lichten Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken voor omtrent alle onderwerpen waarover hun oordeel wordt gevraagd; zij vervaardigen uit de jaarlijksche verslagen der schoolopzieners en uit hunne eigene aanteekeningen jaarlijks een

beredeneerd verslag omtrent den toestand van het onderwijs in de provincie, en zenden dit vóór den 1sten Julij aan Onzen Minister voornoemd.

TITEL VI.

OVERGANGSBEPALINGEN.

Art. 68. De onderwijzers en onderwijzeressen, zoo openbare als bijzondere, de huisonderwijzers en huisonderwijzeressen, die op het tijdstip van het in werking treden dezer wet wettig in die betrekkingen zijn, behoeven, om daarin voort te gaan, geene herbenoeming of erkenning.

Na dat tijdstip worden de vóór hetzelve verkregen acten van algemeene toelating van den 1sten en 2den rang beschouwd gelijke regten te geven als de acten van bekwaamheid als hoofdonderwijzer; die van den 3den rang gelijke regten als de acten van bekwaamheid als hulponderwijzer; die van schoolhouderes gelijke regten als de acten van bekwaamheid als hoofdonderwijzeres, doch alleen binnen de provincie of de gemeente waarin de acten zijn afgegeven.

De huisonderwijzers en huisonderwijzeressen, die, na dat tijdstip, zich als zoodanig in eene andere gemeente wenschen te vestigen, zijn verpligt zich vooraf aan het examen, vermeld in art. 48, te onderwerpen.

De hoofdonderwijzers der bij het in werking treden dezer wet bestaande bijzondere scholen van de tweede klasse, welke minstens den tweeden rang bezitten, kunnen, indien die scholen door de gemeentebesturen, in overleg met den districts-schoolopziener, als openbare lagere scholen worden overgenomen, bij die inrigtingen als hoofdonderwijzers worden aangesteld.

De bepalingen van art. 22 omtrent de voordragt en het vergelijkend examen zijn daarop niet van toepassing.

Art. 69. De jaarwedden van alle tijdens het in werking treden dezer wet dienstdoende openbare hoofdonderwijzers en hoofdonderwijzeressen worden, zoolang zij hunne betrekking bekleeden, in geen geval tot een minder bedrag geregeld dan hetgeen zij in de laatste vijf jaren, aan gemeld tijdstip voorafgegaan, of voor hen, die korter in dienst zijn geweest, over het kortere tijdvak, in hunne betrekking, gemiddeld, jaarlijks, aan inkomsten hebben genoten.

Art. 70. Tot het in werking brengen der voorschriften betrekkelijk:
het bepalen van het getal der scholen in evenredigheid met de bevolking en de behoefte, en de uitbreiding van het onderwijs (artt. 16 en 17);
den bijstand in het onderwijs aan den hoofdonderwijzer te verleenen (art. 18);
de jaarwedden en andere voordeelen der hoofd- en hulponderwijzers en de toelagen ten behoeve der kweekelingen (artt. 19 en 20);
de kosten van het onderwijs (artt. 31—35),
wordt een termijn toegestaan van uiterlijk drie jaren, te rekenen van het tijdstip waarop deze wet verbindende is.

Gedurende dien termijn worden aan de openbare hoofdonderwijzers en hoofdonderwijzeressen en aan de gemeenten de jaarwedden en toelagen der provincien en van het Rijk uitbetaald, in welker genot zij zijn tijdens het in werking treden dezer wet.

Art. 71. Aan bijzondere scholen, welke tijdens het in werking treden dezer wet in het genot zijn van subsidie van wege de gemeente of de provincie, en niet beantwoorden aan de voorwaarden van het 4de lid van art. 3, kan het subsidie niet langer dan nog gedurende een jaar na eerstgenoemd tijdstip worden verleend.

Art. 72. In afwachting der wettelijke regeling van het middelbaar onderwijs zijn de voorschriften dezer wet mede van toepassing op alles wat betreft het verder voortgezet onderwijs in de levende talen en in de wis- en natuurkunde.

Om tot het examen ter verkrijging eener acte van bekwaamheid voor een of meer dier vakken te worden toegelaten, wordt de ouderdom van ten minste 18 jaren gevorderd. Voor de acte wordt eenmaal vijf gulden betaald.

Art. 73. Deze wet treedt in werking den 1sten Januarij 1858.

Behoudens het bepaalde bij art. 70 zijn alsdan de bestaande algemeene, provinciale en plaatselijke verordeningen op het lager onderwijs afgeschaft, de provinciale commissien van onderwijs, plaatselijke schoolcommissien en commissien van plaatselijk schooltoevoorzigt ontbonden, de districts-schoolopzieners ontslagen en door het schooltoezigt, ingevolge deze wet, vervangen.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven op het Loo, den 13den Augustus 1857.

WILLEM.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
A. G. A. van Rappard.

Uitgegeven den *twintigsten* Augustus 1857.
De Directeur van het Kabinet des Konings,
De Kock.

(Staatsblad *n*°. 94). *BESLUIT van den 10den Augustus* 1857, *houdende aanwijzing van* Wijk bij Duurstede *als losplaats voor steenkolen bij invoer langs rivieren en kanalen.*

Wij WILLEM III, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz., enz., enz.

Op de voordragt van Onzen Minister van Finantien, van den 25sten Julij 1857, n°. 34, In- en uitgaande regten;

Herzien het Koninklijk besluit van 10 December 1822 (*Staatsblad* n°. 50);

Hebben goedgevonden en verstaan, bij uitbreiding van § 11 van evengemeld besluit alsnog als losplaats voor steenkolen bij invoer langs rivieren en kanalen aan te wijzen de gemeente *Wijk bij Duurstede* (provincie *Utrecht*).

Onze voornoemde Minister is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 10den Augustus 1857.

WILLEM.

De Minister van Finantien,
Vrolik.

Uitgegeven den *twintigsten* Augustus 1857.
De Directeur van het Kabinet des Konings,
De Kock.

(Staatsblad *n*°. 95.) *WET van den 12den Augustus* 1857, *tot vaststelling der raming van uitgaven wegens verstrekkingen door het Departement van Marine, dienst* 1857.

Wij WILLEM III, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz., enz., enz.

Allen, die deze zullen zien, of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat, volgens de bepalingen, voorkomende in artt. 8 en 9 der wet van 9 September 1858 (*Staatsblad* n°. 100), tot duurzame regeling van het beheer der gelden wegens verstrekkingen, over de voorhanden gelden niet dan bij de wet wordt beschikt, en dat de aanvragen deswege in den vorm eener raming worden opgemaakt,

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. Uit de gelden wegens door het Departement van Marine gedane verstrekkingen in 's Rijks schatkist voorhanden, wordt, ten behoeve van dat departement, voor de dienst van 1857 beschikbaar gesteld een bedrag van *honderd een en zeventig duizend drie honderd een gulden vijf cents* (f 171,301.05).

Art. 2. De voormelde beschikbaar gestelde som wordt verdeeld over zoodanige artikelen, als bij de hiernevens gevoegde raming zijn vermeld.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven op het Loo, den 12den Augustus 1857.

WILLEM.

De Minister van Marine,
J. S. Lotsij.

Uitgegeven den *twintigsten* Augustus 1857.
De Directeur van het Kabinet des Konings,
De Kock.

DEPARTEMENT VAN MARINE.

RAMING der UITGAVEN, *waarover uit de gelden, wegens verstrekkingen ten behoeve van gezegd departement in 's Rijks schatkist voorhanden, voor de dienst van 1857 wordt beschikt.*

Artikel.	BENAMING der ARTIKELEN.	Geraamd beloop per artikel.
1.	Aanschaffing van materialen tot aanbouw, aftimmering, tuiging, uitrusting en gewoon onderhoud van schepen, stoom- en andere werktuigen, aanbouw en aankoop van vaartuigen en machines bij particulieren, herstellingskosten van schepen buiten 's lands, alles met den aankleve van dien	f 111,296.49
2.	Bezoldiging van mindere geëmploijeerden, alsmede daggelden en toelagen der werklieden op 's Rijks werven, daaronder begrepen de kosten van bewaring en bewaking van 's Rijks maritime etablissementen, magazijnen enz. .	55,648.24
3.	Schafting der equipages	3,346.67
4.	Geneeskundige dienst	1,0[illegible]
	Totaal . .	f 171[illegible]

(Staatsblad *n*°. 96.) *WET van den 12den Augustus* 1857, *tot verhooging der begrooting wegens den arbeid der gevangenen over* 1857.

Wij WILLEM III, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz., enz., enz.

Allen, die deze zullen zien, of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken, de bij artt. 1, 4 en 5 der begrooting wegens den arbeid der gevangenen over 1857, vastgesteld bij de wet van den 1sten November 1856 (*Staatsblad* n°. 108), toegestane sommen te vermeerderen en alzoo het eindcijfer van die begrooting te verhoogen,

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

Het 1ste artikel der bovengemelde begrooting wegens den arbeid der gevangenen over 1857 (*Tractementen, toelagen en belooningen der beambten en bedienden en voor tijdelijke waarneming van betrekkingen*) wordt verhoogd met *een duizend drie honderd gulden* (f 1300) en alzoo gebragt op *negen en twintig duizend vijf honderd vijf en twintig gulden* (f 29,525).

Het 4de artikel dier begrooting (*Grondstoffen, bereidingsmiddelen, fabricatie- en confectiekosten, werktuigen en gereedschappen, vracht en bureaukosten, mitsgaders druk- en bindwerk*) wordt verhoogd met *tien duizend negen honderd gulden* (f 10,900) en alzoo gebragt op *honderd vijf en dertig duizend vijf honderd vijftig gulden* (f 135,550).

Het 5de artikel dier begrooting (*Arbeidsloonen aan de gevangenen en jeugdige overtreders*) wordt vermeerderd met *zes honderd gulden* (f 600) en alzoo gebragt op *dertig duizend zes honderd gulden* (f 30,600).

Het eindcijfer der meergedachte begrooting wordt door dit een en ander verhoogd tot *twee honderd zeven duizend negen honderd vijf en zeventig gulden* (f 207,975).

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en amb-

tenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven op het Loo, den 12den Augustus 1857.

WILLEM.

De Minister van Justitie,
J. J. L. v. d. Brugghen.

Uitgegeven den *twintigsten* Augustus 1857.
De Directeur van het Kabinet des Konings,
De Kock.

(Staatsblad n°. 97.) *WET van den 12den Augustus* 1857, *tot verhooging van het Vde hoofdstuk der begrooting van de Staats-uitgaven, dienst* 1856 (Bijdrage aan het Bijzonder Fonds, ingesteld door de wet van den 10den Februarij 1844, *Staatsblad* n°. 7).

Wij WILLEM III, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz., enz., enz.

Allen, die deze zullen zien, of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het bedrag der middelen van het Bijzonder Fonds ter voldoening der uitgaven, voortvloeijende uit de kolonisatie van behoeftigen in de kolonien der Maatschappij van Weldadigheid, ingesteld door de wet van den 10den Februarij 1844 (*Staatsblad* n°. 7), over het jaar 1855 tot het doen der werkelijk vereischte uitgaven ontoereikende is bevonden, en dat er derhalve noodzakelijkheid bestaat, nadere middelen ter voorziening in het tekort over genoemd jaar aan te wijzen,

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. Aan de IXde afdeeling van het Vde hoofdstuk der begrooting van de Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1856 (Armwezen), vastgesteld door de wet van den 30sten December 1855 (*Staatsblad* n°. 201), wordt toegevoegd een nieuw artikel van den volgenden inhoud:

Art. 184 *a. Bijdrage aan het Bijzonder Fonds ter voldoening der uitgaven, voortvloeijende uit de kolonisatie van behoeftigen in de kolonien der Maatschappij van Weldadigheid, ingesteld door de wet van den 10den Februarij* 1844 (*Staatsblad* n°. 7), ter somma van *drie en zestig duizend negen honderd vier en tachtig gulden, zeven en veertig cents* (f 63,984.47); waardoor het totaal dier afdeeling nader wordt gebragt op *twee honderd acht en zestig duizend vijf honderd vier en dertig gulden, zeven en veertig cents* (f 268,534.47) en het totaal van het Vde hoofdstuk, laatstelijk bij de wet van den 7den Mei 1856 (*Staatsblad* n°. 20) bepaald op f 5,955,575.36, nader wordt vastgesteld op *zes millioen negentien duizend vijf honderd negen en vijftig gulden, drie en tachtig cents* (f 6,019,559.83).

Art. 2. De bijdrage in het vorig artikel genoemd, wordt bij een afzonderlijken post als ontvangst verantwoord in de rekening van het voornoemde Bijzonder Fonds over het jaar 1856.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven op het Loo, den 12den Augustus 1857.

WILLEM.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
A. G. A. van Rappard.

Uitgegeven den *twintigsten* Augustus 1857.
De Directeur van het Kabinet des Konings,
De Kock.

(Staatsblad n°. 98.) *WET van den 12den Augustus* 1857, *tot splitsing van de gemeente* Bruinisse, *en tot toevoeging van den geheelen* Anna-Jacoba-polder *aan de gemeente* St. Philipsland.

Wij WILLEM III, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz., enz., enz.

Allen, die deze zullen zien, of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is den *Anna Jacoba-polder*, thans behoorende tot de gemeenten *Bruinisse* en *St. Philipsland*, in zijn geheel onder laatstgenoemde gemeente te brengen,

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. De gemeente *Bruinisse* (provincie *Zeeland*) wordt gesplitst.

Het gedeelte dezer gemeente, bekend bij het kadaster onder sectie F, n°. 2, 3, 5, 8, 9, 11—19, 22—30, 32, 33, 35, 36, 38—49, 55, 60—64, 71, 72, 75—80, 95—113, 116—127, wordt met al zijne baten en lasten aan de gemeente *St. Philipsland* toegevoegd.

Art. 2. Alle kadastrale en andere stukken, dit gedeelte van *Bruinisse* uitsluitend betreffende, worden aan de gemeente *St. Philipsland* uitgekeerd. Het bestuur dezer gemeente heeft ten allen tijde het regt, kosteloos inzage van het archief van *Bruinisse* te nemen en daaruit afschriften of uittreksels op gemeene kosten te vorderen.

Art. 3. Deze splitsing en vereeniging komen tot stand op den dag, door de Gedeputeerde Staten van *Zeeland* te bepalen.

Art. 4. De belastingen, welke bij de afkondiging dezer wet in het bij het 2de lid van art. 1 bedoelde gedeelte der gemeente *Bruinisse* worden geheven, kunnen tot en met den 31sten December 1857 ten behoeve dier gemeente worden ingevorderd.

De acten van den burgerlijken stand worden over het jaar 1857 in de loopende registers ingeschreven.

Art. 5. Deze wet is verbindend met den dag harer afkondiging.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven op het Loo, den 12den Augustus 1857.

WILLEM.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
A. G. A. van Rappard.

Uitgegeven den *twintigsten* Augustus 1857.
De Directeur van het Kabinet des Konings,
De Kock.

Bij Koninklijk besluit van den 17den Augustus 1857, n°. 44, zijn benoemd tot ambtenaren der eerste klasse voor de dienst in Nederlandsch Indie, de heeren mrs.: *J. T. van der Aar*, *W. B. Bergsma*, *W. de Booij*, *J. A. van der Chijs*, *H. B. van Davelaar*, *W. F. C. de Eerens*, *H. N. Grobbee*, *G. G. van Haren Carspel*, *J. Heringa*, *C. G. Hultman*, *H. C. M. van Kervel*, *T. A. A. Schönermarck*, *B. G. H. Straeter* en *E. J. L. de Sturler*;

en tot ambtenaren der tweede klasse:

de heeren *K. F. Bohl*, *J. H. O. van Waveren Pancras Clifford*, *H. C. van Eijbergen*, *M. L. E. Halewijn*, *F. L.* baron *van Heeckeren van Brandsenburg*, *L. Mulock Houwer*, *C. T. Humme*, dr. *J. J. Hupscher*, *W. A. Keuchenius*, *W. Ligtvoet*, *D. Meijer*, *C. L. Rosemeier*, *J. M. van Vleuten*.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

ENGELAND.

In de zitting van het Britsche Lagerhuis van jl. Maandag vroeg een der leden, wanneer de jaarlijksche mededeeling omtrent den staat der Indische financien zou plaats hebben. De minister voor de Indische zaken, de heer Vernon Smith, antwoordde dat het gouvernement besloten had, in dit jaar geene zoodanige mededeeling te doen. Vroeger was de jaarlijksche indiening van het Indische budget nuttig geacht opdat de aangelegenheden van Indie, welke veelal weinig belangstelling wekten, althans gedurende éénen dag in elke wetgevende zitting het Huis zouden bezig houden; maar thans was daarop door ongelukkige omstandigheden de opmerkzaamheid bereids genoeg gevestigd en waren daarover reeds herhaaldelijk discussien in het Huis gevoerd. Hierbij kwam, zeide de minister, dat de vóór den opstand opgemaakte berekeningen door de sedert in Indie ontstane verwarring alle waarde verloren hadden. Ook twijfelde hij of de leden, terwijl de parlementszitting ten einde liep, in de stad zouden willen blijven om eene rede over de Indische financien aan te hooren. Geen der leden kwam tegen deze verklaring des ministers op.

Vervolgens vroeg de heer Disraeli overlegging van de onlangs in Indie gemaakte wet tot beperking der drukpersvrijheid, alsmede van de depêche van den gouverneur-generaal, houdende opgave der redenen waarom de wet niet op de inlanders alleen maar ook op de getrouwe Engelsche ingezetenen van Indie toegepast wierd, en verder van de memorie waarbij de Europesche bevolking zich hierover bij den gouverneur-generaal had beklaagd. De mededeeling van deze stukken werd door den minister toegezegd, met uitzondering van het laatstgemelde, hetwelk hij eerst nader wilde onderzoeken, om te zien of het zonder gevaar zou kunnen openbaar gemaakt worden. Hij voegde hierbij de opmerking dat die wet slechts voor een jaar tijds vastgesteld was.

Men verwacht dat de overlegging dezer stukken aanleiding tot eene belangrijke beraadslaging in het Huis zal geven.

— Eenigen tijd geleden is in Engeland eene staatscommissie benoemd tot onderzoek der vele bedenkingen, die ingebragt werden tegen het bij het meerendeel der Engelsche landmagt bestaande stelsel om de officiersposten bij wijze van koop en verkoop te doen overgaan. Zij heeft thans haar rapport uitgebragt; daarin wijst zij nevens de nadeelige zijde van dat stelsel ook de voordeelen aan: deze zijn hoofdzakelijk dat het de nadeelen der promotie bij keuze of naar ancienneteit niet heeft en dat het eenen gereeden weg voor de opklimming van jeugdiger, en voor de aftreding van meer bejaarde officieren opent. Het gevoelen der commissie is, dat het tegenwoordige stelsel van koopen (of, juister gezegd, van koop en ancienneteit vereenigd) althans vooreerst in stand dient te blijven voor alle lagere rangen tot dien van majoor ingesloten; maar zij stelt voor, dat luitenant-kolonels voortaan benoemd zullen worden bij keuze uit alle majoors van het wapen, waarbij de vacature bestaat. Zij wil dus weder eenige verdere uitbreiding geven aan het beginsel van opklimming bij keuze, hetwelk op voorstel der staatscommissie van 1854 reeds voor de hoogste rangen aangenomen is. Tevens stelt de tegenwoordige commissie voor, te bepalen dat niemand langer dan hoogstens tien jaren luitenant-kolonel mag blijven, opdat de opklimming in het corps officieren niet gestuit worde maar ook in vredestijd voortga.

Dit is het gevoelen van de meerderheid der commissie; eenige van hare leden konden zich daarmede niet vereenigen, maar verlangden dat het stelsel van koop geheel in stand gehouden of geheel en spoedig afgeschaft wierd.

— Blijkens berigten uit Britsch Guyana van 25 Julij werd te Georgetown eene maatschappij gevormd met het doel om eenen weg naar de nieuwe goudgroeven aan te leggen en in het binnenland goudhoudende aardlagen op te sporen. Het was nog niet uitgemaakt, of de goudgroeven op het Engelsche grondgebied lagen dan wel op dat van Venezuela; maar het scheen, dat de geruchten, welke omtrent haren rijkdom bij de eerste ontdekking waren verbreid, voor een groot deel bevestigd zouden worden. In eene zitting van den kolonialen raad had de gouverneur gezegd, te gelooven dat de kolonie, indien zij tijdig de noodige maatregelen nam, groot voordeel van de ontdekking zou trekken, al mogt het ook blijken dat de goudgroeven aan Venezuela behoorden.

ITALIE.

Het officiele blad van het Napelsche gouvernement zegt in zijn nommer van den 5den dezer: „Eergisteren is hier, te Napels, plegtig de eerste steen gelegd van den tempel dien de land- en de zeemagt volgens gelofte aan de hoogheilige en onbevlekte Maagd wijden, en welke op hare kosten gebouwd wordt op de plek waar 's Konings leven door de Voorzienigheid uit de hand des moordenaars gered is."

DENEMARKEN.

De Holsteinsche Stendenvergadering heeft den 17den dezer in hare tweede zitting besloten het ontwerp van herziene staatsregeling ter voorloopige behandeling aan eene commissie van negen leden te verzenden. In de beraadslagingen, welke dit besluit voorafgingen, zijn betuigingen gedaan van opregte verzoenings-gezindheid en zucht tot vrede, waarmede de geheele vergadering door luide toejuichingen getoond heeft in te stemmen, terwijl de president ten slotte te kennen gaf, dat zijns inziens de staat van zaken zoodanig was, dat de Stendenvergadering wel hopen mogt op hare voorstellen in Kopenhagen acht te zien slaan, en dat zij zich omtrent alles, wat zij op het hart had, zonder eenig bezwaar vrijelijk kon verklaren.

BELGIE.

Het schijnt als of onder de liberale partij in Belgie de hoop op ontbinding der wetgevende kamers nog niet opgegeven is; er worden altans aan dien kant nu reeds pogingen gedaan om aaneensluiting onder de kiezers te bewerken. Zoo is men in het arrondissement Oudenaarden alsmede in het kiesdistrict Charleroi werkzaam om eene liberale kiezersvereeniging op te rigten.

De lieden, welke daarbij in de laatstgenoemde landstreek op den voorgrond staan, hebben dezer dagen een manifest uitgevaardigd, waaruit de aard van hun streven blijkt. Zij zeggen daarin: » Ons land is thans in twee groote staatspartijen verdeeld: de kiezers en de vertegenwoordigers der natie behooren zich rondborstig en bepaald voor eene van beide te verklaren. Het dient niet weder te gebeuren, dat candidaten voor de betrekking van volksvertegenwoordiger de stemmen der kiezers als bij overrompeling winnen, zich voordoende als gematigde liberalen, maar vervolgens in de gewigtigste vraagstukken met de Katholijke partij stemmende.

» Wij willen geene dubbelhartigheid meer, en daarom vormen wij eene vereeniging, welke alle voorstanders van liberale begrippen aaneen sluiten zal. Dat andersdenkenden zich insgelijks openlijk vereenigen en hun gevoelen verdedigen: dan zullen wij in hen eerlijke tegenpartijders zien en hen achten terwijl wij hen bestrijden. Maar niemand zegge ons, dat hij tot geene partij behoort; want aan al wie zoo sprak, zouden wij antwoorden, dat hij voor zijn gevoelen niet durft uitkomen, of dat hij het van zijn belang afhankelijk stelt, en dat hij dan eerst eene overtuiging zal hebben wanneer hij daarvan voordeel zal kunnen trekken.

» Immers het is een onmiskenbaar feit, dat twee groote partijen, die gewoonlijk de liberale en de Katholijke of clericale heeten, hier te lande elkander bekampen.

» De eerste, die waartoe wij behooren, wil de constitutie, de geheele constitutie; zij verlangt voor allen en voor altijd de door de constitutie toegekende vrijheden; zij is voor het koningschap, als den waarborg voor het behoud van onze instellingen en van onze nationale onafhankelijkheid.

» De andere partij, die welke wij bestrijden, getroost zich het meerendeel onzer volksvrijheden als iets dat voor alsnog niet veranderd kan worden; zij bedient zich van haar, als zij daarmede voordeel kan doen; maar zij zou ze afschaffen zoodra zij zich hiertoe in staat achtte; zij verwerpt het koningschap niet, maar in eenen meer ultramontaanschen dan Belgischen geest zou zij soms wenschen te Rome in hooger beroep van 's Konings beslissingen te kunnen komen.

» Men moet ons niet mis verstaan; als wij de Katholijke partij bestrijden, bedoelen wij enkel het staatkundig Katholicisme; niet alleen verlangen wij godsdienstvrijheid alsmede ontzag voor de Katholijke godsdienst, welke door de groote meerderheid der Belgen beleden wordt; maar ook gevoelen wij louter toegenegenheid voor den priester die zijne bediening waardig vervult. Maar wij willen niet, dat de geestelijkheid, in den naam der Kerk, den Staat zoeke te overheerschen. Dat willen wij niet, omdat het staatkundig Katholicisme strijdt tegen de grondslagen onzer constitutie, tegen de godsdienstvrijheid, de gewetensvrijheid, de vrijheid van onderwijs en drukpers, tegen het staatsonderwijs, tegen de onafhankelijkheid der wereldlijke magt. Wij wraken het staatkundig Katholicisme, omdat het noodlottig geweest is voor alle landen die het overheerscht heeft, omdat het ons zoekt terug te brengen tot eenen tijd welks verkeerdheden verschrikkelijke omwentelingen te weeg gebragt hebben en op nieuw te weeg brengen zouden, in geval hij terugkwam," enz.

Uit deze taal, welke door de Brusselsche *Indépendance* en andere voorname organen der liberale partij toegejuicht wordt, blijkt dat men zich vooreerst niet weder mag vleijen met de hoop op toenadering tusschen de staatspartijen en op matiging van den strijd, waarop voor de beraadslaging over de zoogenaamde kloosterwet eenig vooruitzigt scheen te bestaan.

AZIE.

Een berigt uit Singapore van 30 Junij jl., door de Londensche *Globe* medegedeeld, meldt dat lord Elgin, de Britsche commissaris voor de Chinesche aangelegenheden, zich van daar naar Hongkong begeven had en dat het Fransche eskader een paar dagen vroeger derwaarts gestevend was.

Volgens berigten uit China, welke door de ministeriele bladen van Parijs worden medegedeeld, bleef de staat van zaken daar te lande ongunstig. De slag, dien de Engelschen onlangs aan de Chinesche vloot op de rivier van Canton hadden toegebragt, had er de overheden niet tot gematigdheid gestemd maar in tegendeel nog meer opgewonden, en door den onderkoning van Canton, Yeh, was zeer onlangs nog eene proclamatie uitgevaardigd, waarin hij de bevolking op nieuw tot den strijd tegen de Engelschen aanvuurde.

— In brieven uit Parijs is sedert eenigen tijd, bij wijze van gerucht, sprake van een plan der Fransche regering om op het vasteland van Achter-Azie Frankrijks gezag te vestigen. Een bij de Londensche *Times* ontvangen schrijven uit Parijs zegt: » Ten gevolge van een rapport van den heer de Montigny, den Franschen consul te Shanghai, die belast geweest is met eene zending in Siam en Cochin-China, is het Fransche gouvernement bedacht geworden op het vestigen eener commerciele nederzetting in die landstreek. Het voornemen is, eene inrigting voor de zeemagt en den handel te vestigen in de baai van Turan, een der gunstigst gelegen punten van Cochin-China. Dat terrein is vroeger door den Keizer Gya-Long in vollen vorm aan Lodewijk XVI afgestaan, en het wordt geacht aan Frankrijk te behooren. Ook is het Fransche gouvernement, naar gezegd wordt, voornemens, eene militaire expeditie uit te zenden om voldoening te eischen voor beleedigingen welke de vorst van Annam aan den Keizer der Franschen in den persoon van den heer de Montigny aangedaan heeft. In kringen van militairen en zeelieden wordt de expeditie als zeker beschouwd; maar het tijdstip is nog niet bepaald. Eenige hoog geplaatste praelaten van de Roomsch-katholijke kerk stellen groot belang in de zaak."

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

'sGravenhage, *den 20sten Augustus* 1857.

Luidens een met de jongste mail bij het Departement van Kolonien uit Suriname ontvangen berigt, gedagteekend 21 Julij jl., was de gezondheidstoestand aldaar voldoende, met uitzondering van de bij voortduring heerschende kinkhoest.

Wijders heerschten allerwege rust en orde.

Volgens een berigt van Zijner Majesteits gezantschap te St. Petersburg is, bij eene circulaire van het Russische ministerie van buitenlandsche zaken, de aandacht der vreemde legatien gevestigd op de omstandigheid, dat in den laatsten tijd vele gezagvoerders van koopvaardijschepen, wier vaartuigen een grooten diepgang hebben, in weerwil van het verbod der haven-autoriteiten zich in het vaarwater van de Newa hebben begeven, somtijds zelfs zonder zich van eenen loods te voorzien; met dat gevolg dat zij aan den grond raken en de vaart voor andere schepen belemmeren. De vreemde gezanten zijn mitsdien verzocht geworden de kapiteins van koopvaardijschepen hunner natien uit te noodigen:

1°. om zich stiptelijk te gedragen naar de aanwijzingen en bevelen van de kommandanten van het wacht- en van het lichtschip;

2°. om de Newa niet zonder loods binnen te varen;

3°. om niet van Kronstadt naar St. Petersburg en vice versa te varen, indien hunne geladen schepen meer dan 8 voet diepgang hebben; in welk geval zij of een gedeelte der lading in ligters moeten overladen, of op het eerste bevel van den kommandant van het wachtschip ten anker moeten komen.

Overtreding van deze bepalingen zal, zonder onderscheid van de vlag en de grootte der vaartuigen, gestraft worden met eene boete van 25 zilverroebels.

Volgens een berigt van Zijner Majesteits consul te Civita-Vecchia zijn aldaar gedurende het eerste halfjaar van 1857 aangekomen 2 Nederlandsche schepen uit Rotterdam, met tabak en suiker, en 1 Nederlandsch schip uit Ancona met mais.

Van daar vertrokken naar Nederland geene, naar Konstantinopel, Genua, Bremen respectivelijk 1 Nederlandsch schip, waarvan 1 in ballast.

ADVERTENTIEN.

MINISTERIE VAN MARINE.

BERIGT AAN ZEEVARENDEN.

De Minister van Marine brengt ter kennis van belanghebbenden, dat aan de Noordzijde van *den Ooster*, in de nabijheid van het *Goereesche Zeegat*, in de diepte van vier vadem bij gewoon laag water, gezonken ligt eene kof, waarvan de masten nog zigtbaar zijn, op de volgende merken en peilingen:

de toren van Goedereede even bewesten de Schuur, in het Z. O. t. O. (miswijzend kompas);

Brouwershaven eene kabellengte buiten het Westhoofd.

Zoo spoedig mogelijk zal aan zee van dit wrak eene Wrakton worden geplaatst.

's Gravenhage, den 22sten Augustus 1857.

De Minister voornoemd,
J. S. Lotsij.

REGISTRATIE EN LOTERIJEN.

Bij de *Vierde* trekking der *Derde* Klasse van de 238ste *Staats-Loterij*, op Donderdag den 20sten Augustus 1857, zijn prijzen van duizend gulden of daarboven te beurt gevallen aan de navolgende nommers:

No. 10213 een prijs van 2000 gulden.

De Directeur der Staats-Loterij,
J. H. Frieswijk.

GEREGTELIJKE AANKONDIGINGEN.

*** Bij Acte, op den 30sten Junij 1857 te Alkmaar gepasseerd, en volgens de wet ingeschreven, is, met onderling goedvinden, door de Heeren *Jacobus Theodorus Koorn*, *Christianus Jacobus Koorn*, *Arie Stikkel c.s.*, *Johannes Breebaart*, *Jan Jacob Schaap c.s.* en *Josephus Berghen qq.*, wonende allen te Alkmaar, benevens den Heer *Antonius Cornelius Bouman*, te Amsterdam, de Compagnieschap van Zoutziederij te Alkmaar, gaande onder de Firma *J. T. Koorn & Co.*, vroeger tusschen de heeren *Jacobus Theodorus Koorn*, *Christianus Jacobus Koorn*, wijlen de heeren *Lambertus Bouman*, *Jacob Siemerink Schaap*, *Nicolaas Breebaart* en mede wijlen mejufvrouwen *Johanna van Haffen* en *Elisabeth Bronsman* bestaan hebbende, Ontbonden.

Geschiedende deze bekendmaking ingevolge art. 31 van het Wetboek van Koophandel.

Alkmaar, 19 Augustus 1857.

J. T. Koorn.
C. J. Koorn.
A. C. Bouman.
A. Stikkel.
J. Breebaart.
J. J. Schaap.
J. Berghen.

BEURSPRIJZEN VAN SCHULDBRIEVEN,

Amsterdam, Donderdag 20 Augustus 1857.

	pCt.					pCt.			
Nederl. W. Sch.	2½	63¼	63⅜	63⅜	Spanje. Nieuwe 3% thans	1½	25⅛	25⅛	[illegible]
Dito dito	3	96 9/16	96 11/16	—	Buitenlandsche	3	42⅞	—	—
Dito dito	4	96½	96 9/16	—	Binnenlandsche	3	37 [illegible]	37 [illegible]	—
Syndicaat	3½	—	—	—	Portug. Te Lond.	3	[illegible]	45 [illegible]	—
Handel-maatsch.	4½	—	—	—	Oostenr. Metall. 1816-1852	5	75¼	75⅝	—
Belgie. Bij *Rothschild*	2½	—	—	—	Dito Zilv. Nation.	5	77½	77⅝	77½
Rusl. Bij *Hope en Co.* 1798 en 1816	5	105⅜	—	—	Dito Zilver 1852-1854	5	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Dito 1828-1829	5	[illegible]	—	—	Dito 1849-1852	2½	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Dito 1840	4	—	—	—	Bras. Lond. 1824	5	—	—	—
Stieglitz	4	86¾	—	—	Mexico Londen.	3	—	—	—
Dito 1854	5	100⅞	—	—	Grenada id.	2½	—	—	—
Dito 1855	5	101[illegible]	101[illegible]	101 3/16	Venezuela id.	[illegible]	—	—	—
Engelsche	4½	—	—	—					

Lustelooze markt.

Londen, heden.				Weenen, heden.			
Consols	3 pCt.	91⅛	à —	Metall.	5 pCt.	[illegible]	à —
Parijs, heden.				Nationale		—	à —
Fransche rente	3 pCt.	67.10	à —	Wissel Londen		—	à —

TE 'S GRAVENHAGE, TER ALGEMEENE LANDS-DRUKKERIJ.